

Cintányér 2.0?

A legutóbbi számban hasonló címen irtam jegyzetet. Most egy kérdőjelet tettem a végére, mert a legújabb, „A magyar építészetéről szóló törvény koncepciója” hosszabb távú „társadalmi egyeztetés” után is ismeretlen tartalmú maradt. Van benne minden, amit készítői az építészetéről gondolnak, főleg azért, mert a máig használatos, az építészetéről, építésről szóló alaptörvények összesítéséről, újra fogalmazásáról beszélnek, kihegyezve az építészetre, belsőépítészetre, tájépítészetre. Ezt jól mutatják a bemutatott fogalmi meghatározások, amelyek az ágazati kormányzati vezetés által meghirdetett patrióta és protekcionista elképzeléseket tartalmazzák. Erre egy példa: „Magyar növény alapanyag: olyan faiskolai termék, amely magyar szaporító anyagból, magyar tulajdonú természetű részéről, Magyarországon kerül előállításra.” Ez a fogalom azért került a koncepcióba, mert elhatározott célkitűzés a Nemzeti

Építőanyag-kereskedések mellett a Nemzeti Faiskola létrehozása is. Egyik sincs még, létrehozásuk kivásárlással, államosítással jönne létre. A tervezet 79 oldalon taglalja a lehetőségeket, de nincs egy megfogható szöveg, egy törvénybe beilleszthető megfogalmazás, jogi, racionális érvekkel megmagyarázható szövegrész. Az látszik ebből, hogy a politika felülírja a szakmaiságot. Az összevonní kívánt törvények jóval 200 oldal feletti szöveget tartalmaznak, ez a 79 oldal műfaját tekintve sem alkalmas parlamenti elfogadásra. Nekem úgy tűnik, ennek kiadásával a kormányzat le akarja tudni a „társadalmi egyeztetést” és a majdan megjelenő törvénysszöveget gyorsított formában kívánják átnyomni a törvényhozáson. Egy Jegyzet keretében nincs lehetőség a részletes ismertetésre, csak egy-két érdekességet emelnék ki.

Érdemes megemlíteni, hogy a törvény alkalmazása szempontjából meghatározták az ÉPÍTÉSZET fogalmát is: „Építészet: olyan alkalmazott tudományos és művészeti szakterület – ideértve a belsőépítészetet is –, amely az építmények és tájépítészeti alkotások létrehozásával, megőrzésével, tágabb értelemben a magyar környezetkultúra alakításával foglalkozik.” Én eddig azt hittem, hogy az építészet egyetemes, nem szűkíthető egyetlen államra, földrajzilag körülhatárolt területre sem. Már az első koncepció is hatalmas vitát váltott ki, az „építészet alapelvei” felsorolásában, a legfontosabbnak tartott alapelve: a polgári jóízlés és az építészeti minőség elve. A második kiadásban ezért értelmezték, és ebből a felszólalások ellenére sem vették ki ezt az objektíven nem mérhető fogalmat: „A »polgár« kifejezés a jogalkotó minőségmegőrző és minőségteremtő elkötelezettségi szándékát hivatott kifejezni. A »jó ízlés« normatíva szinten »ítélőképesség«-et jelent. Ebben a szóösszetételben a gyakorlatban tapasztalható társadalmi differenciáltság kerül nevesítésre, miszerint érzékelhető (ha objektíven nem is mérhető, de tapasztalható) egy tudatossági tájékozottsági/ tanultsági/ kifinomultsági szemléletet képviselő állampolgár.” Nem kommentálok, az olvasó beláthatja, hogy e fogalom alkalmazása során a szubjektív szándékok messzemenően érvényesíthetők lesznek.

A műemlékekről szóló részek is erősen vitathatók. Mit gondoljak az alábbi szöveg kapcsán az általam is megélt korszak életmódjának bemutatásáról, ha sorra bontják és átépítik az adott kor alkotásait (diplomata lakóház a Várban, Hyatt-Átrium, Sofitel Hotel stb.). Vagy talán a közelmúltban felújított, átépített, újraépített műemlék épületek az eredeti rendeltetésüknek megfelelő működési elveit megtartják? (Épül a Várban József főherceg palotája az Alkotmánybíróság részére?) Álságos megfogalmazás:

„Az épületnél semmi sem árulkodik jobban egy korszak életmódjáról, ami önmagában is védendő érték. Ennek ellenére világszerte látunk példákat hibás műemlékvédelmi gyakorlatra. Hiába a szép külső és a sok pénzből felújított belső tér, ha az épületet olyan programokkal töltik meg, amely az eredeti rendeltetésével összeegyeztethetetlen. A műemlékekben tehát nem csak a külső, hanem az épület működési elve is védendő, mert az annak a kornak a lenyomata, amelyben született.”

A koncepciókból, az elsőből és a 2.0-ból is hiányzik az építés összetettségére történő utalás, ahol figyelembe veszik, hogy ma már az építészet egy épület kisebb százalékát alkotja, nagyobbrészt, legalábbis értékben, egy létesítmény meghatározó elemei az épületgépészet, az épületvillamosság és még sok más szakma. Talányos módon ebbe a tervezetbe bekerült a Mérnöki és az Építészeti Kamarákról szóló törvény módosítása is, csak az nem derült ki, hogy azt is beolvasztják-e ebbe a komplex törvénybe vagy marad külön.

A törvényt 2023. július 1-jével kívánják életbe léptetni.

